

مکان‌هایی برای آرامش و پالایش روح

آشنایی با برخی از زیارتگاه‌ها، امامزاده‌ها و اماکن متبرکه‌ی ایران

حمید دهقان

اشاره

دی‌ماه، با آغاز سال قمری جدید و ماه محرم، ماه پیروزی خون بر شمشیر و ماه آموزش گرفتن مسلمانان از امام بزرگوارشان حسین بن علی (ع)، مصادف شده است. به همین مناسبت، در این شماره، سلسله مطالب «میراث ما» را اختصاص داده‌ایم به معرفی برخی از زیارتگاه‌ها، امامزاده‌ها و اماکن متبرکه‌ی ایران. با آرزوی بهره‌مندی هرچه بیشتر خوانندگان گرامی مجله از فیوضات معنوی این ماه و آشنا شدن با فلسفه‌ی قیام امام حسین (ع)، این بخش از میراث ما را حضورتان تقدیم می‌کنیم.

کشور ایران با تمدن دیرینه و افتخارآمیز خود، یکی از پایگاه‌های مهم ادیان و مذاهب در جهان به‌شمار می‌آید. شکوفایی فرهنگ‌های اقوام گوناگون و هم‌زیستی مسالمت‌آمیز پیروان ادیان الهی، از ویژگی‌های مهم کشور ما محسوب می‌شوند.

زندگی طولانی زرتشتیان، یهودیان، مسیحیان و مسلمانان در این کشور پهناور، موجب برپایی هزاران عبادتگاه و زیارتگاه شده است که قریب ۹ هزار مکان مقدس در فهرست اماکن مذهبی ثبت شده‌اند و ۳۱۹ مکان از این تعداد نیز در فهرست میراث ملی ثبت شده‌اند.

در میان اماکن مذهبی، ۱۴۳۱ آرامگاه و امامزاده، ۱۰۷۷ مسجد تاریخی، ۳۱ حسینیه، ۳۳ خانقاه، ۷۶ مدرسه‌ی علمیه‌ی دینی مسلمانان، ۱۱۲ کلیسای مسیحیان، ۲۰ کنیسه‌ی یهودیان و ۹۷ آتشکده‌ی دین زرتشتی، آثار مذهبی ارزشمندی هستند که بین آثار تاریخی و فرهنگی ایران، از اهمیت فراوانی برخوردارند.

با به شهادت رسیدن حضرت امام رضا (ع)، نام این محل به مشهد تبدیل شد. از برکت وجود بارگاه امام رضا (ع)، شهر مشهد روز به روز گسترش یافت و اکنون در سال، میلیون‌ها مسلمان از شهرهای ایران و اقاصا نقاط جهان، به زیارت آن امام همام شرف‌یاب می‌شوند.

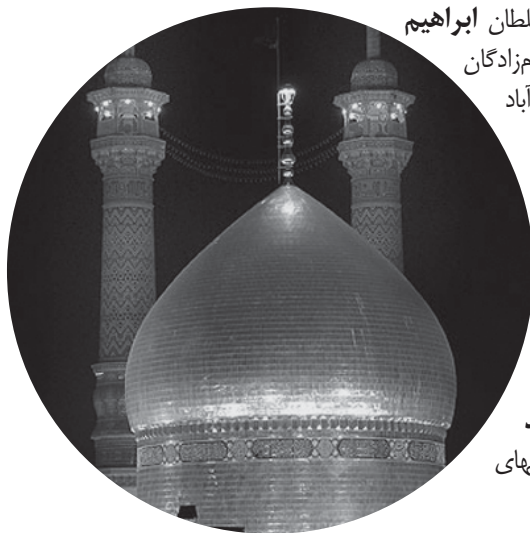
● آستان مقدس حضرت معصومه (س)

پس از بارگاه حضرت امام رضا (ع) در مشهد، مرقد مطهر حضرت

● بارگاه حضرت امام رضا (ع)

حضرت امام رضا علیه‌السلام، هشتمین امام شیعیان جهان، به دعوت مأمون عباسی، برای پذیرش ولایت‌عهدی به سرزمین خراسان سفر کردند و در سال ۲۰۳ هجری قمری به شهادت رسیدند.

پیکر مطهر آن حضرت در مکانی به نام «سناباد» به خاک سپرده شد؛ همان محلی که هارون الرشید در سال ۱۹۳ هجری قمری در آن دفن شده بود.

یحیی و امامزاده هفت معصوم در سبزوار. مزار شاهزاده **قاسم** در تایباد، امامزاده **سیدحمزه** و امامزاده **سیدمرتضی**

در کاشمر، امامزاده **سلطان ابراهیم**

در قوچان، بقعه‌ی امامزادگان

در فردوس، مزار بوری‌آباد

مدفن امامزاده **سلطان**

احمدالرضا در تربت

حیدریه، بقعه‌ی کمر

زیارت، مقبره‌ی

امامزاده **یحیی بن**

محمدبن موسی

بن جعفر و بقعه‌ی

سلطان محمدعابد

در گناباد از دیگر زیارتگاه‌های

خراسان است.

● زیارتگاه‌های قم

علاوه بر مرقد مطهر حضرت معصومه (س)، عده‌ای از فرزندان ائمه‌ی معصومین در استان قم مدفون شده‌اند که اداره‌ی کل اوقاف، ۱۰۰ بقعه را شناسایی کرده و ۲۷۰ امامزاده در آن‌ها آرمیده‌اند؛ از جمله معروف‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: امامزاده **شاه ابراهیم**، شاه **احمد قاسم** و پنج امامزاده.

● زیارتگاه‌های تهران

چندین امامزاده در سال‌های متمادی در استان تهران زیسته‌اند و همین‌جا زندگی را درود گفته‌اند. بقعه‌های امامزاده **زید**، **سیداسماعیل**، امامزاده **یحیی** در محله‌ی عودلاجان، **سید ناصرالدین** در خیابان خیام، **سیددولی** در بازار ارسی‌دوزها، امامزاده **ابراهیم** در گذر لوطی صالح، امامزاده **روح‌الله** در باب‌همایون، امامزاده **حسن** در جنوب‌غربی شهر، امامزاده **صالح** در بازار تجریش، امامزاده **قاسم** در شمال شمیرانات، امامزاده **عبدالله**، امامزاده **اسماعیل** در ضلع جنوبی تپه‌ی چیذر، امامزاده **داوود**، امامزاده **زین‌العابدین** در شمال‌غربی تهران و امامزاده **اهل‌بن‌علی** در اراضی دولاب، از جمله زیارتگاه‌های علاقه‌مندان به اهل بیت (س) به‌شمار می‌آیند.

● حرم امام خمینی (ره)

حرم امام خمینی (ره) در بهشت زهرا، زیارتگاه انبوه مردم مشتاق از اقصا نقاط کشور است. در اطراف حرم، چهار گلدسته به بلندی ۹۱ متر به شماره‌ی سال‌های زندگی حضرت امام، احداث شده است. دور گنبد با ۷۲ لاله، به نام ۷۲ تن تزئین شده است و پنج در ورودی به نام پنج تن، دروازه‌های حرم را تشکیل می‌دهند.

● زیارتگاه‌های استان فارس

بارگاه حضرت **سید امیر احمد** (ع)، ملقب به شاه‌چراغ، فرزند امام هفتم و برادر حضرت امام رضا (ع)، امامزاده **ابراهیم**، امامزاده **سید امیرعلی بن حمزه**، امامزاده **زاهد**، امامزاده **سیداسحاق بن موسی بن جعفر**، امامزاده **سیدعلاءالدین حسین** و امامزاده **حضرت**

معصومه (س) در شهرستان قم، دومین زیارتگاه شیعیان در ایران است. حضرت معصومه (س) در سال ۲۰۱ هجری قمری در قم رحلت کرد و در باغی معروف به «بابلان» در خارج شهر، به خاک سپرده شد. اشتیاق مردم به احداث خانه در نزدیک بارگاه آن حضرت، به آبادانی شهر قم در این بخش رونق داد.

حرم مطهر حضرت معصومه (س)، با شکوه و جلال خاص خود، زیارتگاه زائران مشتاق فراوانی است که از دور و نزدیک به زیارت حرم ایشان نائل می‌شوند.

● حضرت عبدالعظیم حسنی

نسب حضرت **عبدالعظیم حسنی** (ع) به واسطه و با چهار پشت، به حضرت **امام حسن** (ع)، امام دوم شیعیان، می‌رسد. بنای اصلی بارگاه حضرت عبدالعظیم را که در شهر ری زیارتگاه شیعیان است، در نیمه‌ی دوم قرن سوم هجری، شخصی به نام **محمد فرزند زید داعی علوی**، به‌طور اساسی تعمیر کرد.

از ویژگی‌های حرم حضرت عبدالعظیم، به خاک سپرده شدن بسیاری از شخصیت‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی کشور در صحن‌ها، مجموعه‌های خصوصی و اطراف حرم، به‌علت احترام و تقدس این مکان است.

ناصرالدین‌شاه قاجار، قانئی شیرازی، قائم‌مقام فراهانی، بدیع‌الزمان فروزانفر، آیت‌الله کاشانی، علامه محمد قزوینی، ستارخان، حسینعلی میرزا نصرت‌السلطنه و جمعی از درویش نعمت‌اللهی، از جمله شخصیت‌هایی هستند که به همراه صدها مجتهد عالی قدر، در این مکان به خاک سپرده شده‌اند.

● مسجد جمکران

نیمه‌شب روز سه‌شنبه ۱۷ ماه مبارک رمضان سال ۳۹۳ هجری قمری، از در خانه‌ی **شیخ عقیق‌بن صالح**، صدایی، **حسن بن مثله‌ی جمکرانی** در قریه‌ی جمکران را به بیابانی می‌کشد و در مکانی، چشم حسن بن مثله به جمال حضرت حجت (ع) روشن می‌شود. دستور چنین است که دیگر در این مکان زراعت نکنند، چرا که خدای تعالی این زمین را برگزیده است. این مکان مسجد جمکران شد که در شش کیلومتری شهر قم قرار داشت و حالا دیگر از قم جدا نمی‌شود.

یکی از مهم‌ترین بخش‌های مسجد جمکران، چاهی است که زائران خواسته‌های خود را در نامه‌های چاپ شده‌ای که در مسجد به زائران فروخته می‌شود، به درون چاه می‌اندازند. نامه‌هایی پاکیزه که روایت شده، وقتی با آداب خاصی نوشته شوند و درون آب روان قرار گیرند، مورد قبول حضرت واقع می‌شوند.

مسجد جمکران شب‌های چهارشنبه مملو از زائرانی است که عاشقانه چشم انتظار آن نجات‌دهنده‌ی بزرگ هستند.

● امامزاده‌های خراسان

در مشهد و دیگر شهرهای استان خراسان، آرامگاه چندین امامزاده، زیارتگاه مردم است، از جمله: امامزاده **یحیی**، امامزاده **سیدمحمدعلوی**، امامزاده **سیدعبدالعزیز**، امامزادگان **هانشم** و **محتشم**، امامزادگان **سید یاسر** و **سیدناصر**، امامزادگان **بی‌بی صنوبر** و **میرسبحان‌ولی** در مشهد، امامزاده **سید ابراهیم**، امامزاده **محمد محروق** در نیشابور، امامزاده **جعفر**، امامزاده **سلطان حسن**، امامزاده **شعیب**، امامزاده